

El concepte Snoezelen. Diferents camps d'aplicació

I JORNADES INTERNACIONALS SOBRE
DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL
SANT GREGORI (Girona), 8 d'octubre de 2010

Maria José Cid. Dra. en Psicologia
Directora Residència Ibera. APASA.
Membre Consell de Direcció ISNA
mjcid@apasa.org

Guió de la Comunicació

- ❑ QUALITAT DE VIDA
- ❑ ESTIMULACIÓ MULTISENSORIAL
- ❑ CONCEPTE SNOEZELEN
- ❑ DIFERENTS CAMPS D'APLICACIÓ
- ❑ SITUACIÓ INTERVENCIÓ SNOEZELEN AL MÓN I A L'ESTAT ESPANYOL
- ❑ SNOEZELEN I QUALITAT DE VIDA
- ❑ EXEMPLES D'OBJECTIUS TREBALLATS A L'ESPAI SNOEZELEN A APASA

QUALITAT DE VIDA

- Són molts els autors i els treballs científics que els darrers anys han realitzat investigacions al voltant del concepte de Qualitat de Vida. Cal assenyalar que el model al que més referència es fa en les publicacions dels darrers anys, és el model publicat per Shalock i Verdugo (2002-2003).
- Tal i com proposen Shalock i Verdugo (2007) i Verdugo (2006), Qualitat de Vida és “un estat desitjat de benestar que: (a) és multidimensional; (b) té propietats ètiques (universals) i èmiques (lligades a la cultura); (c) té components objectius i subjectius, (d) està influenciat per factors personals i ambientals”.

QUALITAT DE VIDA i DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL

- Les vuit dimensions de qualitat de vida (Shalock i Verdugo, 2006; Verdugo, 2007), són:
 - **Benestar Emocional**
 - **Relacions Interpersonals**
 - Benestar Material
 - **Desenvolupament Personal**
 - Benestar Físic
 - **Autodeterminació**
 - Inclusió social
 - Drets

- En una intervenció multisensorial, i concretament en un espai snoezelen, veurem com es desenvolupen de manera clara algunes d'aquestes dimensions (Cid, 2009).

ESTIMULACIÓ MULTISENSORIAL

- ❑ L'estimulació multisensorial tal i com el seu nom indica, es refereix a estimular els diferents sentits de la persona.
- ❑ Des de les civilitzacions primitives es realitzaven cerimònies i activitats que pretenien estimular els sentits de la persona. Activitats com aroma teràpia, massatges amb olis i fragàncies diverses, la majoria d'origen natural, i moltes altres, pretenien oferir a la persona situacions en què es poguessin experimentar sensacions agradables i de benestar que conduïssin a un estat emocional d'èxtasi, relaxació i plaer

ESTIMULACIÓ MULTISENSORIAL

- ❑ La importància d'aquesta estimulació se centra sobretot en persones que per una o altra raó veuen afectada la seva capacitat de recepció, i/o interpretació dels estímuls sensorials de l'entorn.
- ❑ Persones que per les seves característiques no gaudeixen de l'oportunitat de "sentir i percebre" amb total llibertat les experiències sensorials que el seu entorn els hi pot proporcionar.
- ❑ L'estimulació multisensorial, està especialment indicada en individus que tenen algun tipus d'afectació que condiciona o bé limita les seves possibilitats de poder gaudir d'experiències a partir dels seus sentits.

ESTIMULACIÓ MULTISENSORIAL

- Tot el treball que es va anar realitzant en dècades passades i des de temps llunyans sobre estimulació multisensorial, els darrers anys, sobretot a partir de la dècada dels setanta i els vuitanta del segle XX, s'ha anat perfeccionant i tecnificant per tal de poder oferir a individus amb algun tipus d'alteració sensorial, la possibilitat de gaudir d'experiències sensorials cada cop més acurades i específiques per al tipus d'alteració concret que puguin presentar.
- La teràpia multisensorial, en definitiva, proveeix d'ambients adaptats amb l'objectiu d'oferir estimulació sensorial a persones amb discapacitats i que de manera espontània no en podrien gaudir d'aquest tipus d'estimulació (Slevin i McClelland, 1999).

ESTIMULACIÓ MULTISENSORIAL

- Pagliano (1998), defineix l'estimulació multisensorial com “un espai o habitació dedicat a la relaxació i/o al treball, on hi ha una estimulació que pot ser controlada, manipulada, intensificada, reduïda, presentada de manera aïllada o combinada, que pot produir interacció passiva o activa, i que provoca la percepció de motivacions, interessos, lleure, relaxació en forma terapèutica i/o lliure”.
- L'estimulació multisensorial es pot dur a terme de diferents maneres:
 - Taller d'Estimulació Multisensorial
 - Activitats Aquàtiques
 - Activitats a l'aire lliure
 - Sessions en un espai snoezelen

SNOEZELEN

- ❑ El concepte *snoezelen* prové de la contracció de dues paraules holandeses "*snuffelen*" i "*doezelen*", que signifiquen quelcom semblant a "olorar" i "relaxar-se o dormir".
- ❑ El concepte es creà a Holanda cap a meitat dels anys 70 per Ad Verheul i Jan Hulsegge
- ❑ Snoezelen implica un tipus concret d'intervenció en persones amb discapacitat intel·lectual i també en altres diversos col·lectius amb alteracions sensorials o bé dificultats conductuals i/o emocionals, entre altres.
- ❑ Es pretén oferir a la persona inputs sensorials variats i agradables, amb la finalitat de proporcionar estimulació adequada a cada perfil i alhora un benestar emocional, entre altres objectius.

SNOEZELEN

- ❑ Especialment indicada estarà l'estimulació Snoezelen en casos de persones amb discapacitat intel·lectual, persones que d'altra banda tenen el mateix dret que qualsevol altre a vivenciar i experimentar diferents sensacions a través dels seus sentits.
- ❑ El concepte snoezelen, doncs, té com a objectiu proporcionar unes experiències sensorials agradables estimulants els sentits primaris, sense necessitat d'una activitat intel·lectual i en una atmosfera de confiança i relaxació (Burns i cols, 1999).

APLICACIÓ SNOEZELLEN

- Des d'ISNA (*International Snoezelen Association*) es reconeixen camps diferents d'aplicació de la intervenció snoezelen:
 - Snoezelen com a teràpia
 - Snoezelen com a intervenció en el camp educatiu
 - Snoezelen com a una oferta lliure
- **Totes les aplicacions tenen en comú l'oferir benestar per a la persona a partir d'un ambient de tranquil·litat i calma**

SNOEZELEN

- Per a un ús òptim de l'espai snoezelen, especialment en el cas de persones amb discapacitat intel·lectual però també amb altres grups, cal tenir present les següents indicacions (Hulsegge & Verheul, 1987):
 - Crear una atmosfera agradable
 - Oferir la possibilitat de poder triar
 - Oferir la possibilitat de "viure en pau"
 - Disposar del temps adequat
 - Repetició
 - Oferta selectiva d'estímuls
 - Actitud correcta del personal que desenvolupa la sessió
 - Supervisió

SNOEZELEN

- Un estudi fet a Hong Kong (Kwok, 2003), indica nou funcions que es poden promoure a dintre d'un espai snoezelen:
 - relaxació
 - desenvolupament de la confiança en un mateix
 - autocontrol
 - incentivar l'exploració i les capacitats creatives
 - establir una bona comunicació amb el personal que condueix la sessió
 - proporcionar situació de lleure i benestar
 - promoure la capacitat d'elecció
 - augmentar la durada del temps d'atenció i concentració
 - reduir els canvis i alteracions conductuals

L'ESPAI SNOEZELEN: OBJECTIUS

- Un espai snoezelen típic contindrà diferents i variats aparells tècnicament avançats que han de proveir a la persones de diferents sensacions.
 - Elements Tàctils
 - Elements Vestibulars
 - Elements Vibratoris
 - Elements Visuals
 - Elements Auditius
 - Elements Olfactius

I Jornades Internacionals sobre discapacitat intel·lectual. M.José Cid

EFECTES I CAMPS D'APLICACIÓ DE LA INTERVENCIÓ EN UN ESPACI SNOEZELEN

- Són moltes les investigacions científiques publicades a nivell internacional els darrers anys que aporten evidències sobre els efectes del treball d'estimulació multisensorial en general i de la intervenció en un espai snoezelen en particular.
- Alguns dels àmbits on s'ha aplicat amb més intensitat aquest tipus d'intervenció han estat els següents:
 - Persones amb problemes d'aprenentatge i discapacitat intel·lectual
 - Persones grans i amb algun tipus de demència
 - Persones amb malaltia mental
 - Persones amb dolor crònic
 - Persones amb malalties terminals
 - Atenció Primerenca. Hospitals materno-infantil
 - altres

SNOEZELLEN Y DISCAPACIDAD INTELECTUAL

- Diverses investigacions aporten informació sobre l'efecte que el treball en un espai Snoezelen pot produir en persones amb discapacitat intel·lectual. Algunes d'elles són:
 - Ashby i cols. (1995), investiguen l'efecte de l'espai snoezelen en la concentració i la capacitat de resposta de la persona amb discapacitat intel·lectual.
 - Martin i cols. (1998) , comparen l'efecte snoezelen amb l'estimulació en altres ambients; observen que no hi ha diferències significatives. Es veu però, la importància de la interacció i del reforç social en la millora del benestar de la persona.
 - Kenyon i cols. (1998) obtenen uns resultats que mostren una millora en l'estat de les alteracions conductuals en les persones i una millora en la seva relaxació després de participar en una sessió a l'espai snoezelen.

SNOEZELEN I DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL

- ❑ Cuvo i cols. (2001) en el seu estudi mostren una clara disminució en les estereotípies i una millora conductual després d'una intervenció snoezelen, no quedant clarament evidenciat que aquest efecte es mantingui en el temps.
- ❑ Lindsay i cols. (2001) observen un augment de la comunicació positiva i una disminució de patrons de comunicació negativa, després d'una intervenció snoezelen.
- ❑ Singh i cols. (2004) en els resultats del seu estudi conclouen que la persona amb greu afectació presenta menys alteració conductual i menys conductes autolesives durant la sessió snoezelen.
- ❑ Chan i cols. (2005) observen una millora en la tolerància al contacte físic i a la interacció a partir d'una intervenció a l'espai snoezelen.

SNOEZELLEN I DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL

- En un article recent (Fava i Strauss, 2010) mostren que la intervenció Snoezelen disminueix comportaments disruptius bàsicament en individus que presentaven autisme a més de discapacitat intel·lectual. En canvi, no sembla tant efectiu en subjectes que presenten només retard mental profund.

Els resultats de la investigació mostren que la intervenció snoezelen ha de ser intensa i freqüent per a ser més efectiva.

SNOEZELLEN I DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL

- Cid (2009) mostra en l'estudi realitzat amb una mostra de persones adultes amb greu discapacitat intel·lectual i en el que s'analitzen quasi dues mil sessions en un espai Snoezelen, que aquesta intervenció millora el nivell de la qualitat de vida dels subjectes, mesurat a partir de diferents variables:
 - nivell de benestar emocional
 - nivell de relaxació
 - nivell d'activitat
 - nivell de conductes disruptives
 - nivell de motivació
- A més, en la majoria de les variables analitzades, aquest efecte es manté al menys mitja hora després de finalitzada la sessió Snoezelen.

SNOEZELEN I DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL

- Com a conclusió, podem dir que a partir dels resultats de les diferents investigacions, l'efecte del treball en un espai snoezelen contribueix a:
 - Augmentar el nivell de comunicació de la persona
 - Millorar la seva competència, les seves habilitats
 - Augmentar l'estat de relaxació
 - Disminució de conductes estereotipades o que puguin ser disruptives per a la persona

SNOEZELEN I DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL

- Ressaltar també les crítiques d'alguns estudis (Hogg, 2001), en el sentit que moltes investigacions són millorables sobretot en relació als resultats i conclusions obtinguts, degut sobretot a:
 - Escàs nombre de subjectes en els estudis
 - Dades qualitatives i poca quantificació i anàlisi estadístics significatius.
 - Dissenys experimentals clarament millorables
- En general, hi ha unanimitat en la necessitat de més i millor experimentació per tal de poder aportar una major evidència científica sobre l'efecte de la intervenció en un espai snoezelen en les persones.

SNOEZELEN I DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL

- En un treball recent Lotan i Gold (2009) realitzen un metanàlisi amb tretze estudis per tal d'avaluar l'efectivitat de la intervenció Snoezelen en individus amb discapacitat intel·lectual.

La conclusió ha estat de nou una certa debilitat metodològica en els dissenys i un nombre reduït de les mostres en alguns estudis.

De totes maneres, aquests autors afirmen que la majoria dels resultats recolzen la idea d'assumir el fet que **la intervenció Snoezelen té un valor terapèutic**, sent necessari un major nombre d'investigacions per a recolzar aquesta idea.

SNOEZELEN I DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL

- Chan i cols (2010), corroboren que un important gruix de coneixement científic al voltant de persones que mostren retard mental, estableix que **aquests subjectes es veuen beneficiats per intervencions basades en inputs sensorials**. Una teràpia estructurada d'estimulació sensorial, promou el benestar emocional a la vegada que redueix problemes de conducta.

Aquests autors duen a terme una revisió sistemàtica de les publicacions per tal d'evidenciar l'efecte de l'estimulació multisensorial en persones amb discapacitat en el seu desenvolupament. Consideren **17 estudis fets** amb clients entre 18 i 60 anys diagnosticats en Retard mental, en els que s'ha realitzat intervenció multisensorial i snoezelen. Com a resum conclouen que:

- Efecte beneficiós de la teràpia multisensorial en la comunicació, conductes prosocials, concentració i relaxació.
- Alguns estudis no mostren diferències significatives amb teràpies a l'aire lliure
- Mostres limitades en alguns estudis
- Dissenys no sempre ben establerts aleatòriament
- Molts estudis mostren després de la teràpia un major nivell de relaxació i alegria
- No queda molt evidenciat l'efecte a llarg termini
- Acord en la necessitat de més investigació

SNOEZELLEN EN PERSONES GRANS I AMB DEMÈNCIES

- En general, els treballs realitzats indiquen que la intervenció en un espai snoezelen està especialment indicada en situacions de demència, ja que **afavoreix el contacte, la comunicació, l'expressió d'emocions i l'estimulació cognitiva** en general.

SNOEZELEN EN PERSONES GRANS I AMB DEMÈNCIES

- Van Weert i cols. (2009) publiquen un estudi on s'investiga l'eficàcia de la intervenció Snoezelen en l'assistència a la demència a llarg termini i també l'efecte que té sobre la conducta del les persones grans. S'analitza també l'efecte d'aquesta intervenció sobre els professionals cuidadors.

Els resultats mostren que els residents del centre que van rebre assistència amb estimulació multisensorial i Snoezelen, experimentaren un efecte significativament positiu del tractament sobre **la conducta apàtica, de depressió, la pèrdua de la cura de sí mateix, la conducta rebel i l'agressivitat**

Respecte als resultats obtinguts amb els treballadors cuidadors, s'observà un efecte significatiu en **relaxació enfront la pressió temporal, en la satisfacció amb el treball, els problemes percebuts, les reaccions a l'estrès i el desgast emocional dels auxiliars d'infermeria.**

SNOEZELLEN EN PERSONES GRANS I AMB DEMÈNCIES

- ❑ Lancioni i cols. (2002) publiquen un article en el que efectuen una revisió dels estudis realitzats fins al moment sobre la intervenció Snoezelen en persones amb discapacitat intel·lectual i demència. La majoria d'estudis revisats per Lancioni i cols. (2002) **indiquen un efecte positiu de la intervenció Snoezelen durant la sessió, però les limitacions metodològiques redueixen considerablement el poder generalitzar els resultats.**
- ❑ En general una intervenció snoezelen produeix una generalització dels efectes que s'observen sobretot en **l'humor i en la conducta** de persones amb demència en centres residencials.

SNOEZELEN EN PERSONES AMB MALALTIA MENTAL

- ❑ Reddon i cols. (2004) realitzen una investigació amb persones amb malaltia mental, entre altres variables destacar la mesura de variables fisiològiques com la taxa cardíaca, concentració d'oxígen en sang i conductància galvànica de la pell. Es troben resultats significatius sobretot en relació a una **disminució de la taxa cardíaca** després de les sessions snoezelen.
- ❑ Knight i cols. (2010) realitzen un estudi pilot que conclou dient que la intervenció multisensorial és adequada per a **reduir símptomes psiquiàtrics que impliquen alteració conductual**. Tot i això, es remarca la necessitat de **fer més recerca** per tal de determinar més acuradament aquests efectes.

En el cas concrets de persones amb alteracions psiquiàtriques, es valora fonamental que l'individu **pugui triar, redirigeixi la seva atenció des d'activitats amb base intel·lectual a activitats basades en els sentits**.

SNOEZELLEN EN PERSONES AMB MALALTIA MENTAL

- La teràpia snoezelen doncs, està especialment indicada en persones amb malaltia mental, ja que produeix un **augment en la relaxació i una millora en la capacitat de comunicació amb l'entorn, així com en l'expressió d'emocions.**
- Cal tenir present que, sovint les persones amb malaltia mental presenten alteracions conductuals i certa tensió en l'expressió d'emocions.

ALTRES APLICACIONS DE LA INTERVENCIÓ SNOEZELLEN

- Schofield i cols. (2000), valoraren en el seu estudi l'efecte que produïa la intervenció en un espai snoezelen en persones que presentaven **dolor crònic**. Els resultats mostren una disminució dels índex de dolor crònic després de participar en les sessions snoezelen.
- Velasco i cols. (2004) realitzen un interessant estudi sobre la influència de la intervenció snoezelen en persones amb **paràlisi cerebral**. Els resultats mostren millores importants en relaxació, sobretot en patrons posturals lligats a la relaxació, així com a una millora en la connexió amb l'entorn i l'expressió emocional.

ALTRES APLICACIONS DE LA INTERVENCIÓ SNOEZELEN

- Schofield i cols. (2009) publiquen un nou estudi en el que investiguen els efectes de les sessions Snoezelen en un **centre de cures pal·liatives**. La investigació es realitzà en un centre hospitalari a la Unitat de Cures Pal·liatives, on els pacients presentaven elevats nivells d'ansietat a l'haver rebut el diagnòstic d'una malaltia terminal.

S'evidencià en l'estudi que les sessions Snoezelen contribuïen a **una millora del benestar de la persona, no havent de recórrer a tractaments farmacològics que ajudessin a controlar els nivells d'ansietat.**

ALTRES APLICACIONS DE LA INTERVENCIÓ SNOEZELLEN

- L'estimulació multisensorial realitzada en un espai snoezelen és un recurs bàsic en **l'atenció primerenca** (Etchepareborda, M.C.; Abad-Mas, L.; Pina, J., 2003). Els autorns esmentats, descriuen al seu article que l'estimulació multisensorial en un nen petit és fonamental per a la seva existència futura. Els estímuls s'han de presentar de forma adequada en quantitat i qualitat. Per tant, **l'aplicar adequadament programes d'intervenció de manera oportuna i específica, permetrà, dintre de les possibilitats de cada nen, acompanyar-lo en el desenvolupament de les seves habilitats i capacitats.**

ALTRES APLICACIONS DE LA INTERVENCIÓ SNOEZELEN

- Hauck i cols. (2008), realitzen un interessant estudi en un gran **hospital matern infantil** a Austràlia. Mostren el fet que les mares després de donar llum, si tenen la possibilitat d'estar algunes estones en un espai tranquil i relaxat com l'espai snoezelen, augmenten el nivell de connexió amb el nadó, es dona **una millora en les conductes d'alletament, així com una reducció en els índex de depressió post-part.**
- També hi ha dades que mostren experiències realitzades en empreses a Austràlia que ofereixen la possibilitat de gaudir d'un espai snoezelen als seus empleats amb elevades responsabilitats, amb l'objectiu de **combatre l'estrès.**

INTERNATIONAL SNOEZELEN ASSOCIATION

INTERNATIONAL SNOEZELLEN ASSOCIATION

Aims of International Snoezelen Association

Co – operation:

- between the different professions
- with institutions
- with international Snoezelen organizations
- with parents unions
- with social workers from prison and department for drug addict

Circulation:

- of the idea of Snoezelen
- publications on the internet about Snoezelen
- information in magazines and books
- regular meetings and congresses
- help with building up and support national organizations
- forum for discussion on the homepage <http://www.isna.dk>
- link to selected homepages

INTERNATIONAL SNOEZELLEN ASSOCIATION

Continuing education:

- courses, subject –days
- international accepted additional skill
- advice for the members
- disposition of the venues for international qualification „Snoezelen“ in all federal states
- International Qualification “Snoezelen” in English
- international venues for qualification „Snoezelen“
- opening of the international qualification “Snoezelen” for advanced training from teachers
- increase of tutoring pool

Science:

- Development of a curriculum
- Acceptation as a treatment in pedagogic intervention
- Acceptation as a treatment in therapeutic intervention
- Acceptation to intercommunicate
- development of research projects
- Publications (English, German, French)

INTERNATIONAL SNOEZELLEN ASSOCIATION

Advancement :

- co – operation with firms without additions
- proposals for the development of new equipment
- compiling a list of people and facilities around the world, who are active in Snoezelen
- compiling existing and ongoing scientific research projects
- building up of information pool, independent of companies
- building up of own information brochure
- development of an international concept for education and further education, accepted worldwide
- co-operation with companies of resources for equipment of Snoezelen rooms with especially needs of visual impaired people and multi – disabled below the aspect of Augmentative and Alternative Communication

INTERNATIONAL SNOEZELLEN ASSOCIATION

VISS.dk - den lige vej til mere viden! - ISNA English - Microsoft Internet Explorer

Archivo Edición Ver Favoritos Herramientas Ayuda

Atrás Búsqueda Favoritos

Dirección http://www.skanderborg.dk/Default.aspx?ID=32542 Ir Vínculos

Google Cerca Comparteix Sidewiki Revisa Tradueix Inicia la sessió

Google Aquesta pàgina està en danès. Voleu traduir-la mitjançant la Barra Google? [Més informació](#) No està en danès? [Ajudeu-nos a millorar](#) Tradueix

Du er her: » Forside » ISNA » ISNA English Læs op | Udskriv

- Om os
- Kurser
- Konferencer
- Konsulentteam
- VISO
- Faglig viden
- Publikationer
- > ISNA
 - ISNA Dansk
 - ISNA Medlemsforum
 - > ISNA English
 - Aims
 - Membership
 - What is Snoezelen
 - Conferences
 - Publications
 - Links
 - Research
 - Debate
 - News around the world
 - Education
 - ISNA Members Forum
- Kontakt

International Snoezelen Association, ISNA

The "International Snoezelen Association" (ISNA) was founded in 2002 by Ad Verheul and Prof. Dr. Mertens. The idea to work together to research and to underpin the effects of Snoezelen had developed prior to founding the ISNA.

Since January 2010 the head quarter of the ISNA is in the Village of Solund and its knowledge centre VISS.dk /Denmark under the administration of Maurits Eijgendaal.

ISNA now has more than 100 members from 26 nations, who watch with interest and support the publication of technically correct information, implementation of training measures and spreading of the concept.

11-02-2010

Nyt / News

Del dine Snoezelerfaringer med andre fagpersoner
»Klik her

Exchange your Snoezelen experiences with other professionals
»Click here

Kontakt os / Contact us

ISNA International
Dyrehaven 10
8660 Skanderborg
Danmark

» E-mail

Dorthe Møller Johnsen
Tlf: +45 8794 8042

VISS.dk - Videnscenter Skanderborg Sølund

Listo Internet

SNOEZELLEN A L'ESTAT ESPANYOL

- ❑ A finals dels anys 90 comencen a expandir-se a l'estat espanyol els espais snoezelen.
- ❑ Són presents en un principi, i sobretot en institucions per a persones amb discapacitat intel·lectual.
- ❑ Actualment n'hi ha diferents tipus de serveis i es dóna una creixent necessitat de formació i coneixement d'aquest recurs.
- ❑ Un grup de 16 professionals d'arreu de l'estat espanyol han començat ja el primer mòdul de formació en la Qualificació Internacional Snoezelen. A partir d'aquí s'està creant un grup que, lligat a ISNA, pugui representar a Espanya el seu treball i contribuir a la difusió científica de la intervenció snoezelen.

SNOEZELLEN I QUALITAT DE VIDA

- Tal i com s'ha mostrat hi ha evidència empírica que demostra que **la intervenció en un espai snoezelen és un recurs més del que es disposa per tal de millorar la qualitat de vida de les persones amb discapacitat intel·lectual en particular i persones en general, amb altres tipus de dependència i alteracions.**
- Com dèiem en començar, la Qualitat de Vida implica un augment del Benestar de la persona. En un **espai snoezelen utilitzat de manera adequada es pot contribuir a aquesta millora en el benestar de la persona.**

GRÀCIES

I Jornades Internacionals sobre
discapacitat intel·lectual. M.José Cid